

Rembrandt College
Veenendaal

September 2015

Medicatie verstrekking en medisch handelen

In het schoolondersteuningsprofiel van het Rembrandt College is vastgelegd dat onze school géén medicatie verstrekt en géén medische handelingen verricht. De keuze is een logische uitwerking van de visie van het Rembrandt College op ondersteuning aan leerlingen. In het Ondersteuningsplan wordt dit als volgt verwoord:

"Vanuit de maatschappij, vanuit ouders wordt terecht een beroep gedaan op de school om te komen met een visie op leerlingenondersteuning en bijbehorende aanpak. Het Rembrandt College probeert daar ook naar vermogen aan te voldoen. Maar als school moeten we oppassen dat we hierin niet te ver doorschieten. De primaire taak van een school is en blijft het verzorgen van onderwijs. Wij willen er dan ook voor waken ons niet teveel op terreinen te begeven waarop anderen meer deskundig zijn. Het antwoord op de vraag in hoeverre ondersteuning onderdeel moet zijn van het hele schoolgebeuren, hangt uiteraard ook samen met de keuzes en afwegingen die de school moet maken bij het zo efficiënt en effectief mogelijk inzetten van de beschikbare middelen."

In de praktijk blijkt echter dat het af en toe lastig is hoe we binnen school deze afspraak vorm moeten geven. Is het verstekken van paracetamol nou echt hetzelfde als 'medicatie verstrekken'? En hoe reageert een mentor als hij het verzoek van een ouder krijgt om ADHD-medicatie in bewaring nemen "voor achter de hand"?

Het Steunpunt Passend Onderwijs VO ontwikkelde in opdracht van de VO-Raad een model-protocol dat scholen kunnen gebruiken om de praktische uitwerking van het besluit 'geen medisch handelen, geen medicatieverstrekking' voor hun

eigen schoolpraktijk verder uit te werken. In de pagina's die volgen, is dit model-protocol aangepast aan de 'Rembrandt situatie'.

Met als doel duidelijkheid te scheppen over de (on)mogelijkheden op het Rembrandt College rondom het verstrekken van medicatie en het verrichten van medische handelingen. Het protocol sluit af met het formele standpunt van de directie van het Rembrandt College voor wat betreft medicijnverstrekking en medisch handelen.

Inleiding medicijnverstrekking en medisch handelen

Personeelsleden op scholen worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgen scholen steeds vaker het verzoek van ouders om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Met het oog op de gezondheid van leerlingen is het van groot belang, dat personeelsleden in alle situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Personeelsleden en de directie moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze foute handelingen of vergissingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. Daarom wordt in dit protocol beschreven hoe in deze situaties moet gehandeld moet worden op het Rembrandt College.

Uitgangspunt van dit protocol is dat er geen medicijnen worden verstrekt aan leerlingen.

Er zijn drie te onderscheiden situaties:

1. de leerling wordt ziek op school
2. het verstrekken van medicijnen in noodsituaties
3. (reguliere) medische handelingen

Hierna worden deze drie situaties verder uitgewerkt en voorzien van handelingsrichtlijnen.

1. Een leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of andere soorten pijn. Ook kan een leerling bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. Eerder was het zo dat een personeelslid – zonder eerst toestemming te vragen aan de ouders - een "paracetamolletje" verstrekte of Azaron op de plaats van een insectenbeet wreef.

Een probleem bij het meteen reageren met een middeltje, is dat in zijn algemeenheid een personeelslid niet deskundig is om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat er **geen medicijnen** (dus ook geen drogistenmedicijnen zoals paracetamol) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden, naar huis gaat.

Hierbij geldt een aantal stappen:

1. zorg dat tijdens het organiseren van opvang van de zieke leerling dat deze niet alleen blijft;
2. vraag informatie over de leerling op in Magister en kijk of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling over bijvoorbeeld allergieën en/of medicijngebruik;
3. neem meteen contact op met de ouders/verzorgers, zodat die weten dat de leerling ziek is geworden en om te overleggen wat er moet gebeuren (komt er iemand naar de school, is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wanneer wordt de leerling opgehaald, gaat school met de leerling nu meteen naar de huisarts of het ziekenhuis, etc.);
4. als de inschatting voor medische zorg dusdanig is dat een artsenoordeel vereist is, bel dan met een huisarts of een huisartsenpost in de buurt en als die niet bereikbaar zijn, met 112 over hoe verder te handelen.

2. Het verstrekken van medicijnen in noodsituaties

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma of antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën, of iets dergelijks. Ouders vragen dan soms aan school of een personeelslid deze middelen wil en kan verstrekken.

Het verstrekken van deze middelen is een medische handeling.

De directie van het Rembrandt College neemt hierin het volgende standpunt in:

1. Op het Rembrandt College worden geen reguliere medische handelingen verricht;
2. Het Rembrandt College verstrekt geen regulier toe te dienen medicijnen, waarvan (het vergeten) toe (te) dienen ervan een levensgevaarlijke situatie oplevert. Het is daarmee aan de ouders om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen afspraken met de school (ruimte, tijd, etc.) worden vastgelegd.
3. Voor leerlingen waarbij het noodzakelijk is om in een acute situatie onmiddellijk levensreddende medicatie toe te dienen (notenallergie, bijensteken, epilepsie, etc.), kunnen bijzondere afspraken gemaakt worden. Het is vervolgens de verantwoordelijkheid van ouders en school om de zorg hieromtrent te organiseren. De ondersteuningscoördinator wordt hierbij altijd betrokken. De afspraken en verantwoordelijkheden worden altijd schriftelijk vastgelegd en ouders en school en daar tekenen daar beiden voor.

De ouders tekenen ervoor dat zij:

- a. de school volledig naar waarheid informeren en een verklaring van de behandelend arts bijvoegen;
- b. het initiatief zullen nemen om met de personeelsleden (die na overleg met de directie vrijwillig hebben ingestemd om deze zorg op zich te nemen), in overleg te gaan om de wijze van toediening van het noodmedicijn te bespreken;
- c. het initiatief zullen nemen om minimaal één keer per drie maanden de voortgang met de ondersteuningscoördinator en leerlingbegeleider te bespreken;
- d. bij de start van een nieuw schooljaar contact op zullen nemen met leerlingbegeleider en de ondersteuningscoördinator om de stand van zaken opnieuw te bespreken;
- e. direct contact op zullen nemen met de ondersteuningscoördinator bij verandering de medische conditie van de leerling, van het medicijn of bij verandering van de manier waarop het medicijn verstrekt moet worden of de medische handeling moet worden uitgevoerd;
- f. ervoor zorgen dat voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig is en
- g. zelf letten op de vervaldatum van de medicijnen.

De directie van de school tekent ervoor dat:

- a. er zorg voor wordt gedragen dat de vastgelegde afspraken op een voor alle betrokkenen bekende, duidelijke en toegankelijke plaats zijn opgeborgen en
- b. er zorg voor wordt gedragen dat er (indien nodig) een ruimte beschikbaar is.

In het afspraakverslag worden daarnaast de omstandigheden waaronder de medicijnen moeten worden verstrekt verder vastgelegd.

Door het afspraakverslag zorgvuldig in te vullen en te ondertekenen, geven ouders duidelijk aan wat voor het welzijn van hun kind belangrijk is, en de school weet precies wat moet worden gedaan en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

Let op:

- het invullen en ondertekenen van het formulier, vrijwaart nooit verkeerd handelen en de consequenties daarvan! Met het protocol en het formulier zorgt de school er met name voor dat zij alles in het werk heeft gesteld om zo zorgvuldig mogelijk te handelen. Personeelsleden moeten zelfstandig kiezen voor het uitvoeren van de handelingen en mogen daartoe nooit gedwongen worden.
- Als het gaat om het verstrekken van reguliere medicijnen gedurende een lange periode, dan vervult de school hierin geen rol! De ouders moeten het initiatief nemen voor een overleg om de reguliere medicatie te organiseren en weten dat zij daarvoor geen personeelsleden kunnen inschakelen.
- Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed reageert op een acuut medicijn (waarvoor dus een afspraakverslag en een noodmedicatie aanwezig is) of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van het medicijn, dan moet direct met ouders, de huisarts of zelfs het ziekenhuis gebeld worden.

3. (Reguliere) medische handelingen

Wanneer wordt overgegaan tot het laten uitvoeren van medische handelingen door een personeelslid van het Rembrandt College, neemt de directie daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich, waarbij de consequenties van die keuze moeilijk te overzien zijn. Bovendien moet voor het uitvoeren van bepaalde medische handelingen een bekwaamheid zijn verworven volgens de Wet BIG (zie voor achtergrondinformatie bijlage 4).

De directie vindt dat personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren. In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de directie, de ouders en eventueel huisarts en specialist, kan worden nagegaan of het in acute allergiereacties mogelijk is om toch medisch te acteren. De medewerking die in dat geval zal worden verleend, is beschreven bij punt 2.

Dit houdt concreet in, dat reguliere medische handelingen, bijvoorbeeld het op regelmatige tijden toedienen van injecties, zetpillen of sondevoeding etc. als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, altijd door ouders dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van het Rembrandt College.

Ouders overleggen in dat geval van te voren met de directie over:

- wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- de ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijvoorbeeld verpleegkundige verschijnt niet of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);

- wie in het oog houdt of alles verloopt, zoals en
- wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

Het zal duidelijk zijn dat - gezien de zwaarwegendheid van de handelingen – de afspraken met betrekking tot bovengenoemde punten schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat alle documenten met betrekking tot medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen door de ouders moeten worden ondertekend.

Standpunt directie

Als personeelsleden zouden worden betrokken bij de zorg rond een (chronisch) zieke leerling, dan zouden zij daarmee partners in die zorg worden. In zo'n geval zou het voor kunnen komen dat personeelsleden gevraagd worden om een medische handeling bij een leerling uit te voeren, waartoe zij niet bekwaam zijn. Deze, niet alledaagse, positie van een personeelslid wordt door de directie uiterst serieus genomen. Daarom vindt de directie van het Rembrandt College dat haar personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren.

In zeer uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de centrale directie, ouders en een individueel personeelslid, kan een uitzondering worden gemaakt, die dan zorgvuldig moet worden vastgelegd en regelmatig moet worden geëvalueerd. In uitzonderlijke gevallen verdient het dan aanbeveling een personeelslid een bekwaamheidsverklaring te laten halen. Heeft een personeelslid namelijk geen bekwaamheidsverklaring, dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het personeelslid dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling (BIG) verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). De directie kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Door helder te zijn over de beleidslijnen, de (on)mogelijkheden en door de afspraken vast te leggen, wordt zoveel mogelijke zekerheid aan leerling, ouders, personeelsleden en schoolleiding geboden rondom de medische zorg voor leerlingen. Ook voor de verzekeraar van de school / het bestuur moet duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.

Standpunt directie inzake medicijnverstrekking en medisch handelen

Als personeelsleden van het Rembrandt College zouden worden betrokken bij de zorg rond een (chronisch) zieke leerling, dan zouden zij daarmee partners in die zorg worden. In zo'n geval zou het voor kunnen komen dat personeelsleden gevraagd wordt om een medische handeling bij een leerling uit te voeren, waartoe zij niet bekwaam zijn. Deze, niet alledaagse, positie van een personeelslid wordt door de directie uiterst serieus genomen. Daarom vindt de directie van het Rembrandt College dat haar personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren.

In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen de centrale directie, ouders en een individueel personeelslid, kan een uitzondering worden gemaakt, die dan zorgvuldig moet worden vastgelegd en regelmatig moet worden geëvalueerd. Het personeelslid dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts een medische handeling (BIG) verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). De directie kan op zijn beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Door helder te zijn over de beleidslijnen, de (on)mogelijkheden en door de afspraken vast te leggen, wordt zoveel mogelijk zekerheid aan leerling, ouders, personeelsleden en schoolleiding geboden rondom de medische zorg voor leerlingen. Ook voor de verzekeraar van de school / de directie moet duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld.